

Η Μακεδονία Είναι Μόνο Μία και Είναι Γεωγραφική

Γρηγόρης Θ. Παπανίκος

(25 Ιουλίου 2018)

1. Εισαγωγή

Σκοπός του παρόντος δοκιμίου είναι να δώσει μία, ίσως διαφορετική και αμιγώς προσωπική εκδοχή και ερμηνεία, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στη συζήτηση για τους Μακεδόνες και τη Μακεδονία. Αφορμή στάθηκαν (α) το κείμενο-επιστολή των 400 περίπου διακεκριμένων επιστημόνων προς τον Πρόεδρο των ΗΠΑ το 2009, με θέμα την ελληνικότητα της Μακεδονίας και την ελληνικότητα του Αλεξάνδρου Γ' του επονομαζόμενου και «Μεγάλου Αλεξάνδρου» (βλέπε <http://macedonia-evidence.org/obama-letter-gr.html>) και (β) η συμφωνία μεταξύ Ελλάδος και Σκοπίων στις Πρέσπες το 2018 για το όνομά τους, δηλαδή της Βόρειας Μακεδονίας.

Πριν προχωρήσω, θα ήθελα να κάνω ένα αρχικό σχόλιο για την επιστολή των μελετητών. Πέρα από το αδόκιμο της πράξεως αυτής καθ' αυτής, η ίδια επιστολή εμπεριέχει αντιφάσεις που θα αναδείξω στο τέλος αυτού του μικρού συγγράμματος. Είναι, όμως, πρωτόγνωρο για επιστήμονες, περί τους 400 μάλιστα, να συμφωνούν σ' ένα κοινό κείμενο τόσα απόλυτα, όταν δουλειά τους πρέπει να είναι η συνεχής ακαδημαϊκή αντιπαράθεση με σκοπό την προώθηση της επιστημονικής έρευνας. Αποτελεί για μένα πραγματικά άλυτο μυστήριο το πώς συμφώνησαν! Πραγματοποιήθηκε κάποιο επιστημονικό συνέδριο από το οποίο συνήχθησαν κάποια κοινά συμπεράσματα; Από τα εκατοντάδες συνέδρια που έχω οργανώσει, που συμπεριλαμβάνουν και συνέδρια Ιστορίας (Αρχαίας Μακεδονίας),¹ το μόνο κοινό συμπέρασμα είναι ότι τα κοινά συμπεράσματα, σ' ένα αμιγές επιστημονικό συνέδριο, είναι ακατόρθωτα. Συνεπώς, δικαιούμαι να εικάσω ότι ένας ή μερικοί έγραψαν ένα κείμενο, και οι άλλοι, είτε από

¹Βλέπε για παράδειγμα <https://www.atiner.gr/pro/2012PRO-HIS.doc>.

νομιζόμενη «φιλοπατρία» είτε από ενθουσιώδη «φιλελληνισμό», το προσυπέγραψαν. Πάντως, είναι αλήθεια ότι ενώ το πλήθος των υπογραφών μεγεθύνει τη δημοσιότητα, φοβάμαι πως ζημιώνει την επιστημονική αλήθεια και την ιστορική ακρίβεια των λεγομένων. Τέλος πάντων, δεν είναι αυτό το θέμα μου εδώ, αν και το θεωρώ σημαντικό.

Στο παρόν δοκίμιο, απαντώ σε τρία βασικά ερωτήματα: (α) ήταν οι πρόγονοι (το γένος) του Αλεξάνδρου Γ' Έλληνας; (β) ήταν οι πρόγονοι του Αλεξάνδρου Γ' Μακεδόνες; (γ) δικαιούνται οι Σκοπιανοί, όπως και πολλοί άλλοι, να αποκαλούνται Μακεδόνες; Τα τρία ερωτήματα θα απαντηθούν με τη χρήση μίας μεθοδολογίας που είναι περισσότερο γνωστή στους οικονομολόγους και τους κοινωνικούς επιστήμονες παρά στους ιστορικούς και τους μελετητές των κλασικών σπουδών.¹ Δευτερευόντως, όμως, τίθεται και ένα άλλο θέμα. Ήταν ο Αλέξανδρος Γ' (γνήσιος) Έλληνας; Ήταν ο Αλέξανδρος Γ' (γνήσιος) Μακεδών; Η απάντηση στα δύο αυτά ερωτήματα εξαρτάται από τα κριτήρια που χρησιμοποιεί κάποιος για να ορίσει κάποιον ως (γνήσιο) Έλληνα ή ως (γνήσιο) Μακεδόνα.

Προσωπικά, αισθάνομαι άνετα με όλα τα κριτήρια, αρκεί να μην εφαρμόζονται κατά το δοκούν. Για παράδειγμα, αν το κριτήριο είναι η καταγωγή, όπως στην αρχαία Αθήνα όπου και οι δύο γονείς και οι δύο παππούδες και οι δύο γιαγιάδες έπρεπε να ήταν Αθηναίοι πολίτες για να θεωρηθεί κάποιος Αθηναίος, τότε ο Γιάννης Αντετοκούνμπο δεν είναι γνήσιος Έλληνας, αλλά ούτε και ο Αλέξανδρος είναι γνήσιος Μακεδών· ούτε καν γνήσιος Έλληνας. Μάλιστα, ο Άτταλος, θείος της Κλεοπάτρας, της μικρής που παντρεύτηκε ο πατέρας του Αλεξάνδρου Γ', ο Φίλιππος Β', του το είπε κατά πρόσωπο, παρουσία χιλιάδων επισήμων, ότι δεν ήταν γνήσιος (100%) Μακεδών. Στη γαμήλια γιορτή, που παρευρισκόταν και ο Αλέξανδρος Γ', ο Άτταλος έκανε πρόποση που αμφισβητούσε τη γνησιότητα της «μακεδονικότητας» του Αλεξάνδρου Γ'. Αναφέρει ο Πλούταρχος, στους *Βίους Παράλληλους* του Αλεξάνδρου Γ' και του Καίσαρα (9.7), το εξής:

θεῖος γὰρ ὢν αὐτῆς ὁ Ἄτταλος, ἐν τῷ πότῳ μεθύων παρεκάλει τοὺς Μακεδόνας αἰτεῖσθαι παρὰ θεῶν γνήσιον ἐκ Φιλίππου καὶ Κλεοπάτρας γενέσθαι διάδοχον τῆς βασιλείας.

¹Το βασικό χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτής της μεθοδολογίας είναι η εμπειρική διερεύνηση θεωρητικών υποθέσεων.

Συνεπώς, κάποιος του το είπε κατάμουτρα σε μια κατεξοχήν επίσημη στιγμή και με πλήθος κόσμου να ακούει, ότι ο Αλέξανδρος Γ' δεν ήταν γνήσιος Μακεδών. Η αντίδραση του Αλεξάνδρου Γ' είναι γνωστή, και αν δεν είναι σε μερικούς, ας διαβάσουν τον Πλούταρχο.

Δικαιούμαι, εντούτοις, να έχω και εγώ την άποψή μου για τα κριτήρια. Κατά τη γνώμη μου, λοιπόν, αυτά πρέπει να βασίζονται στην ελαστική ερμηνεία του ορισμού του Ισοκράτη, όπως θα αναφερθώ παρακάτω. Σύμφωνα με αυτά, ο Αλέξανδρος Γ' ήταν Έλληνας από την γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας. Με το ίδιο ακριβώς κριτήριο, ο Γιάννης Αντετοκούνμπο είναι Έλληνας.

Η επιστημονική απάντηση στα παραπάνω τρία ερωτήματα που έθεσα πρέπει να στηρίζεται σε μία λογική¹ θεωρητική προσέγγιση, που να καταλήγει, όμως, σε υποθέσεις που θα υποστούν το βάσανο της εμπειρικής (ιστορικής) διάψευσης. Η δική μου απάντηση είναι απλή και βασίζεται στη λογική (το πρώτο απαιτούμενο μιας σωστής επιστημονικής θεωρίας) και στις μαρτυρίες (στοιχεία) που έχουμε από τις αρχαιότερες ιστορικές πηγές (το δεύτερο προαπαιτούμενο μιας σωστής επιστημονικής θεωρίας). Η έλλειψη στοιχείων (τεκμηρίων) θα πρέπει να οδηγεί τους επιστήμονες σε λογικές διαχρονικές παραδοχές, συγκρίσιμες με τα τεκταινόμενα σε πιο πρόσφατες και καλά τεκμηριωμένες ιστορικές περιόδους. Κάτι τέτοιο, επίσης, επιχειρώ παρακάτω.

Να ξεκαθαρίσω από την αρχή ότι ως οικονομολόγος και δεν έχω καμία σχέση με την έρευνα² των ιστορικών, των φιλολόγων, των γλωσσολόγων, των κλασικιστών, των αρχαιολόγων και πιο πρόσφατα των γενετιστών την οποία εκτιμώ και θαυμάζω.³ Έχω

¹Λογική με την έννοια ότι τα συμπεράσματα δεν θα πρέπει να αντιφάσκουν με τις αρχικές υποθέσεις.

²Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν έχω γνώση του αντικειμένου αλλά ότι δεν είμαι ερευνητής. Μολαταύτα θα αναφέρω ότι δίδαξα το μάθημα της οικονομικής ιστορίας σε πανεπιστήμιο του εξωτερικού.

³Ανασκοπώντας τη σχετική ελληνική γραμματεία, επιλεκτικά και ερασιτεχνικά λόγω έλλειψης των σχετικών γνώσεων, μου προκαλεί έκπληξη η αγνόηση της οικονομικής διάστασης του θέματος. Για μένα, η «Κάθοδος των Δωριέων», ως εμπειρικό γεγονός, μπορεί άνετα να εξηγηθεί από την μαλθουσιανή θεωρία περί άνισης αύξησης του πληθυσμού και των μέσων διατροφής τους. Κάθε συστηματική μαζική μετακίνηση πληθυσμών έχει στη βάση του μόνο οικονομικά αίτια. Ως εποικοδόμημα, να θυμηθώ και

σοβαρό πρόβλημα, ωστόσο, με αυτούς που χρησιμοποιούν αυτή την έρευνα, είτε από αφέλεια, είτε καιροσκοπικά και με ιδιοτέλεια. Αυτό μου δημιουργεί μία αμφίδρομη δυσκολία. Από τη μία πλευρά, το επιστημονικό και μη επιστημονικό ακροατήριο αυτού του θέματος αποτελείται συνήθως από ανθρώπους που έχουν κάνει σημαντική επιστημονική ιστορική έρευνα, όχι απαραίτητα επί του αντικειμένου, χωρίς αυτό ωστόσο να τους εμποδίζει να έχουν «επιστημονική»¹ άποψη. Το ακροατήριο αυτό συμπληρώνεται από ανθρώπους που ψάχνουν να βρουν οποιαδήποτε «επιστημονική» τεκμηρίωση σε απόψεις (ιδεοληψίες) που οι ίδιοι είχαν ήδη από τα γεννοφάσκια τους. Αυτές οι δύο ομάδες ανθρώπων δεν είναι διακριτές και αυτό δημιουργεί σύγχυση.

Από την άλλη πλευρά, η δική μου αδυναμία, ως μη ιστορικού, ίσως καταστήσει την επικοινωνία με τους επιστήμονες της ιστορικής έρευνας δυσχερή, που στην πιο ακραία της εκδοχή μπορεί να λάβει και τη μορφή της καχυποψίας. Πάντως, ποτέ αυτή η καχυποψία δεν θα γίνει αμοιβαία. Αναγνωρίζω το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της άποψης, χωρίς να μ' ενδιαφέρει αν εξυπηρετεί οποιουδήποτε σκοπούς. Ποτέ η σκοπιμότητα δεν θα πρέπει να χρησιμοποιείται ως επιχείρημα απόρριψης μιας άποψης, τουλάχιστον από επιστήμονες. Και ελπίζω η επιστημονική κοινότητα να με κατατάσσει και εμένα σ' αυτούς.

2. Οι Ιστορικές Πηγές

Οι αρχαιότερες ολοκληρωμένες γραπτές πηγές που έχουμε είναι του Ομήρου, του Ησίοδου και του Ηροδότου. Ο Όμηρος και ο Ησίοδος δεν αναφέρουν τον όρο Μακεδονία ή Ελλάδα.² Ο Όμηρος αναφέρει διάφορους λαούς που δεν υπάρχουν πια με αυτό το όνομα και δεν έχει καμία σημασία η αναφορά σε αυτούς.

τον παρεξηγημένο Κάρολο Μαρξ, μπορεί να έχει πολλές αφορμές, όπως για παράδειγμα τις φυλετικές διαφορές.

¹Η επιστολή αναφέρει ότι υπεγράφη από 400 περίπου μελετητές της κλασικής αρχαιότητας. Αναρωτιέμαι πόσοι από αυτούς έχουν κάνει έρευνα και την έχουν δημοσιεύσει που να αφορά τους αρχαίους Μακεδόνες. Αξίζει κάποιος να το διερευνήσει. Δικαιούνται αυτοί που δεν έχουν γνώση επί του θέματος να έχουν επιστημονική άποψη; Πόσο αξία έχει η υπογραφή τους; Καμία θα έλεγα.

²Ο Όμηρος στην *Ιλιάδα* (Β 530) αναφέρει τον όρο «Πανέλληνας» και ο Ησίοδος στο *Έργα και Ημέρες* (528) τον όρο «Πανελλήνεσσι», χωρίς ωστόσο να τον προσδιορίζουν γεωγραφικά, γλωσσικά ή φυλετικά.

Η πιο σημαντική αρχική ιστορική πηγή είναι του Ηροδότου και όλοι εκεί στηρίζονται για να στηρίξουν τις απόψεις τους περί της καταγωγής των προγόνων του Αλεξάνδρου Γ'. Αυτό θα γίνει και εδώ, απλά διότι δεν υπάρχει άλλη επιλογή. Εις μάρτυς, ουδείς μάρτυς. Μία μαρτυρία (πηγή) ισοδυναμεί με καμία πηγή, ακόμα κι όταν προέρχεται από τον επονομαζόμενο πατέρα της ιστορίας, καθώς κάποιες εκτιμήσεις του μπορούν να αξιολογηθούν ως ιδιαίτερα υπερβολικές, αγγίζοντας σε πολλές περιπτώσεις τα όρια του μύθου, αν όχι του γραφικού. Λίγο τα φούσκωνε τα ιστορικά γεγονότα ο μακαρίτης.

Πριν προχωρήσω, όμως, θα πρέπει να αναφέρω μία σημαντική παρατήρηση που κάνει ο Θουκυδίδης, που δεν τα φούσκωνε τόσο όσο ο Ηρόδοτος. Αναφέρει, λοιπόν, ο Θουκυδίδης ότι στα πιο παλιά από εκείνον χρόνια γίνονταν πολλές και ασταμάτητες μετακινήσεις πληθυσμών, κάτι που ήδη αναφέρεται και στα *Έργα και Ημέρες* του Ησιόδου, τα οποία ο Θουκυδίδης είχε διαβάσει. Μάλιστα, ο Θουκυδίδης αναγνωρίζει μόνο τους Αθηναίους ως αυτόχθονες,¹ δίνοντας τη σημαντική οικονομική ερμηνεία ότι αυτό οφειλόταν στο ότι η γη τους ήταν άγονη και κανείς δεν την επιβουλεύοταν. Εντούτοις, πολλοί κατατρεγμένοι της γης έβρισκαν καταφύγιο στην Αθήνα, διότι πρόσφερε ασφάλεια και, κατά το μάλλον ή ήττον, περισσότερη ελευθερία.² Αν ήταν έτσι τα πράγματα, η εύφορη Μακεδονία θα κατακλύζονταν από μετακινήσεις πληθυσμών, όπως αυτή της μεγάλης των Δωριέων Καθόδου. Ο Θουκυδίδης αναφέρεται στις μετακινήσεις των ελληνικών φύλων αμέσως μετά τον Τρωικό Πόλεμο,³ στο Βιβλίο Α, 12, ως εξής:

ἐπεὶ καὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ἡ Ἑλλὰς ἔτι μετανίστατό τε καὶ κατακίετο, ὥστε μὴ ἡσυχάσασαν αὐξήθη. ἢ τε γὰρ ἀναχώρησις τῶν Ἑλλήνων ἐξ Ἰλίου χρόνια γενομένη πολλὰ ἐνεόχμωσε, καὶ στάσεις ἐν ταῖς πόλεσιν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐγίνοντο, ἀφ' ὧν ἐκπίπτοντες τὰς πόλεις ἔκτιζον.

¹Η, για να ακριβολογούμε, ότι μερικοί Αθηναίοι ήταν αυτόχθονες, διότι και ο ίδιος ο Θουκυδίδης, αν και γεννήθηκε στην Αθήνα (Άλιμο), δεν ήταν αυτόχθων.

²Ο προσεκτικός αναγνώστης θα παρατηρήσει ότι ίσως να υπάρχει μία αντίφαση μεταξύ της μετακίνησης λόγω έλλειψης ελευθερίας και της μετακίνησης για οικονομικούς λόγους. Καμία, όμως, δεν υπάρχει, διότι οι πρώτες είναι «ατομικές» επιλογές ενώ οι δεύτερες είναι μαζικές.

³Παρεμπιπτόντως, οι περιοχές της Μακεδονίας, Ηπείρου και μέρος της Θεσσαλίας δεν συμμετείχαν στην εκστρατεία της Τροίας. Αν ήταν Δωριείς, τότε δικαιολογείται η μη συμμετοχή τους, διότι ο Τρωικός Πόλεμος ήταν μία υπόθεση των Αχαιών.

Αυτό που μας λέει ο Θουκυδίδης είναι ότι μετά τον Τρωικό Πόλεμο και με την επιστροφή των Ελλήνων στους τόπους καταγωγής τους, άρχισαν οι φασαρίες, με αποτέλεσμα πολλοί να μεταναστεύουν (μετανίστατό τε) και να ιδρύουν άλλες πόλεις αλλαχού. Θύματα αυτών των «στάσεων ἐν ταῖς πόλεσιν» ήταν προφανώς και οι πρόγονοι του Αλεξάνδρου Γ'. Το θέμα αυτό θα εξετασθεί παρακάτω, διότι έχουμε μία καλή, αν και λειψή περιγραφή του Ηροδότου.

Τώρα, σε ό,τι αφορά τον Αλέξανδρο Γ', βρίθεται η αρχαία ελληνική γραμματεία με αναφορές σε αυτόν. Αν δε δεν είχε «φροντίσει» ο ίδιος ο Αλέξανδρος Γ' να σκοτώσει τον φίλο του Καλλισθένη (ιστορικό), έναν από τους πολλούς φίλους που σκότωσε, θα είχαμε μία πολύ καλή αναφορά στα τεχνάσματα και τις μεθοδεύσεις του πιο γνωστού Μακεδόνα βασιλιά. Οι αρχαίες πηγές για τον Αλέξανδρο Γ' αναφέρονται στο βιβλίο των Ήρκου & Στάντη Ρ. Αποστολίδη, με τίτλο «Οι Πρώτες Πηγές - Μέγας Αλέξανδρος - τα Αποσπάσματα των Αρχαίων Ιστορικών», Εκδόσεις Gutenberg, Αθήνα, 2015.

Για μένα, η πιο καλή πηγή είναι ο Αρριανός (92-175 μ.Χ.) και δευτερευόντως ο Πλούταρχος (45-120 μ.Χ.). Ο ίδιος ο Αρριανός αναφέρει ως πηγές του τον Πτολεμαίο και τον Αριστόβουλο, που όμως χάθηκαν. Και οι δύο είχαν ζήσει τον Αλέξανδρο από κοντά και έγραψαν μετά το θάνατό του και συνεπώς χωρίς φόβο και πάθος. Από την άλλη πλευρά, ο Πλούταρχος αναφέρει ως πηγές τον Αριστόβουλο, τον Δούρη και τον Χάρη, οι οποίοι ήταν σύγχρονοι του Αλεξάνδρου Γ'.

Αρριανός και Πλούταρχος έγραψαν πολλά χρόνια μετά το θάνατο του Αλεξάνδρου Γ' και δεν θα μπορούσαν να έχουν καμία προσωπική μαρτυρία δική τους ή από ανθρώπους που γνώριζαν τον Αλέξανδρο Γ' πέρα από τα γραφτά αυτών που ήδη προανέφερα. Το πρόβλημα είναι, όπως αναφέρει ο ίδιος ο Αρριανός, ότι τα γραφτά του είναι επιλογή ή σύνθεση απόψεων των προαναφερθέντων ιστορικών που ο ίδιος έκανε, που του φάνηκαν ως οι πιο αξιόπιστες, χωρίς, ωστόσο να μας δίνει αυτές που τις θεώρησε αναξιόπιστες.

Το βασικό ερώτημα, πάντως, που τίθεται στο παρόν δοκίμιο είναι τα κριτήρια που καθιστούν κάποιον Έλληνα ή και Μακεδόνα. Αυτά θα εξετασθούν στο αμέσως επόμενο μέρος της εργασίας.

3. Ποιος πρέπει να Θεωρείται Έλληνας;

Ιστορικά, υπάρχουν δύο κεντρικές θεωρίες που καταλήγουν σε διάφορα κριτήρια διαχωρισμού κάποιου σε Έλληνα και σε μη Έλληνα: σε Μακεδόνα και σε μη Μακεδόνα. Χάριν οικονομίας, αποκαλώ την μία αυστηρή θεωρία και την άλλη ανεκτική θεωρία (πιο ευέλικτη, λιγότερο αυστηρή σε ό,τι αφορά τα κριτήρια). Την πρώτη θα την πιστώσω στον Ηρόδοτο και τη δεύτερη στον Ισοκράτη.¹

Αυστηρός Προσδιορισμός της Ελληνικότητας

Από ό,τι γνωρίζω από τις διασωθέντες ολοκληρωμένες αρχαίες πηγές, ο Ηρόδοτος είναι ο πρώτος που αναφέρει τόσο λεπτομερειακά τους Έλληνες και την Ελλάδα ως ξεχωριστές και διακριτές οντότητες. Το τι είναι Έλληνας, ο Ηρόδοτος το ορίζει ως εξής (Βιβλίο Η', 144, 2):

αὗτις δὲ τὸ Ἑλληνικὸν ἐὼν ὄμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον καὶ θεῶν
ιδρύματά τε κοινὰ καὶ θυσίαι ἤθεά τε ὁμότροπα

Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, Έλληνας πρώτα γεννιέσαι (ὄμαιμον) και μετά γίνεσαι, διατηρώντας την ίδια γλώσσα (ὁμόγλωσσον) και τηρώντας τα ίδια ήθη και έθιμα (ὁμότροπα). Επ' αυτού, χρήζουν μερικές παρατηρήσεις και παραδείγματα.

Πρώτη παρατήρηση. Δεν αναφέρει ο Ηρόδοτος αν το «ὄμαιμον» αποκτάται μόνο από τον ένα γονέα ή πόσο πίσω πάει το αίμα των προγόνων. Το αναφέρω αυτό, διότι η γιαγιά του Αλεξάνδρου Γ' δεν είχε ελληνικό αίμα και δεν μίλαγε ελληνικά. Η μάνα του δεν ήταν από τη Μακεδονία και ήδη ανέφερα το επεισόδιο της αμφισβήτησης της γνησιότητάς του ως Μακεδόνα. Τι γίνεται σ' αυτή την περίπτωση; Και επειδή μερικοί μπορούν να μειδιάσουν, να αναφέρω ότι στην Αθήνα της ακμής της, Αθηναίος πολίτης ήταν εκείνος που και οι δύο γονείς του ήταν Αθηναίοι πολίτες. Ρωτήστε τον καημένο τον Περικλή που είχε εισηγηθεί και πέρασε το νόμο αυτό περί τα μέσα του 5^{ου} αιώνα π.Χ.,

¹Δεν εξετάζω καθόλου τη διάκριση μεταξύ υποκειμενικής (το τι πιστεύω ότι είμαι) και της αντικειμενικής (το τι «πραγματικά» είμαι) θεώρησης της κατάταξης σε μία ή άλλη κατηγορία. Και ούτε εξετάζω την εξαιρετικά αξιόλογη άποψη του Σωκράτη “..οὐκ Ἀθηναῖος οὐδὲ Ἕλληνας, ἀλλὰ Κόσμιος” που αναφέρει ο Πλούταρχος στο έργο του «Περὶ Φυγῆς».

πώς μετά από 2-3 δεκαετίες έκλαιγε¹ για να του αναγνωρίσουν το γιο που έκανε με την Ασπασία (Ελληνίδα από την Μίλητο, αλλά ουχί Αθηναία γαρ).

Δεύτερη παρατήρηση. Σύμφωνα με αυτόν τον ορισμό, αν δεν μιλάς ελληνικά δεν είσαι Έλληνας. Και μην πει κάποιος ότι αυτό το κριτήριο είναι ασήμαντο, διότι προσβάλλει εκατομμύρια Ελλήνων που δεν αρθρώνουν γρι ελληνικά, ή, αν τα μιλούν, τα μιλούν με «γρι γρι», δηλαδή θέλουν τράβηγμα. Για παράδειγμα, είναι οι Έλληνες των ΗΠΑ Έλληνες; Συνήθως οι ίδιοι απαντάνε, κομπιάζοντας, αν τα λένε στα ελληνικά, και γενικά κομπιάζοντας ότι είναι δύο φορές Έλληνες ή περισσότερο Έλληνες από τους Έλληνες της γεωγραφικής περιοχής που σήμερα αποκαλείται Ελλάδα.² Η εξεταστική επιτροπή του Ηροδότου θα απέρριπτε πολλούς από αυτούς, λόγω ανύπαρκτων γνώσεων της ελληνικής γλώσσας. Τους λείπει το «ομόγλωσσον».

Τρίτη παρατήρηση. Το ομότροπο της συμπεριφοράς θα πρέπει να προκύπτει ελεύθερα και όχι να επιβάλλεται από θεσμούς και έθιμα. Έχοντας γνωρίσει πάρα πολλούς ανθρώπους από τις όμορες με την Ελλάδα χώρες, μπορώ να πω με τη βεβαιότητα και την ασφάλεια που μου δίνει η αυθαιρεσία όλων των προσωπικών εκτιμήσεων, ότι το ομότροπο υπάρχει σε όλους αυτούς τους λαούς χωρίς να τους έχει επιβληθεί από κανέναν: Ιταλούς (της κάτω Ιταλίας κυρίως), Αλβανούς, Σκοπιανούς, Σέρβους, Βούλγαρους, Ρουμάνους και Τούρκους. Ακόμη, και με πολλούς άλλους λαούς της Μεσογειακής Λεκάνης συγκρίνεται το ελληνικό ομότροπο. Επιστημονικό ενδιαφέρον έχει η έρευνα για το πώς αποκτήθηκε αυτό το ομότροπο, δηλαδή το ποιος από ποιους το απέκτησε με οικεία βούληση. Νομίζω ότι εν αρχή ήταν το ελληνικό ομότροπο.

¹Ασχετο μεν, χρήσιμο δε. Όταν βλέπεις πολιτικό να δακρύζει (βουρκώνει), φύγε μακριά. Ποιος Έλληνας πολιτικός δάκρυσε για τη Μακεδονία; Η ιστορία είναι γνωστή. Η Μακεδονία είναι μόνο μία και είναι Ελληνική και έχυσε το δάκρυ. Φυσικά είχε άδικο. Ο Περικλής συνέχεια έκλαιγε στην Εκκλησία του Δήμου. Ψεύτης, δημαγωγός και λαϊκιστής ήταν. Τον θεοποίησαν ο Θουκυδίδης και ο Πλούταρχος, αλλά ταυτόχρονα έδωσαν και πολλές πληροφορίες που τεκμηριώνουν, την όχι και τόσο θετική δική μου άποψη περί του ατόμου. Υπάρχει και σχετική Αριστοφανική έκφραση που λέγεται στο χωριό μου για το ποιος κλαίνει και ποιοι ορκίζονται.

²Η Ελλάδα ως έννοια εθνική και κρατική ποτέ δεν είχε γεωγραφικό προσδιορισμό. Θα πρόσθετα δε ότι εκ τούτου μεγαλούργησε. Απέκτησε γεωγραφικό προσδιορισμό μετά την επανάσταση του 1821. Κακώς για μένα. Έπρεπε να ονομαστεί κάπως αλλιώς, αλλά η γλώσσα και η εθνικότητα να είναι ελληνική. Οι Κύπριοι σήμερα τι είναι; Δεν είναι Έλληνες; Φυσικά και είναι.

Τέταρτη παρατήρηση. Απαιτείται κάποιος να πληροί όλα τα τρία κριτήρια ή ένα και μόνο φθάνει; Με εξαίρεση το «ὄμαιμον», που είναι κληρονομικό, τα άλλα δύο είναι επίκτητα. Αν μάθει κάποιος ελληνικά και προσαρμοστεί στο ομότροπο, μπορεί να γίνει Έλληνας; Μου φαίνεται ότι ο Ηρόδοτος θα τα ήθελε και τα τρία να ικανοποιούνται ταυτόχρονα.

Ευέλκτος-Ανεκτικός Προσδιορισμός της Ελληνικότητας

Έναν λιγότερο αυστηρό ορισμό για το ποιος μπορεί να θεωρηθεί Έλληνας έδωσε ο Ισοκράτης (380 π.Χ.). Στον *Πανηγυρικό* του ορίζει τους Έλληνες ως εξής:

...και μάλλον Έλληνας καλείσθαι τους της παιδεύσεως της ημετέρας,
ή τους της κοινής φύσεως μετέχοντας

Ο ορισμός αυτός έχει δημιουργήσει διάφορες αντιγνώμεις και ερμηνείες. Εγώ προσωπικά υιοθετώ την εκδοχή ότι η ελληνική παιδεία είναι το κριτήριο και όχι η καταγωγή (ὄμαιμον) και αυτό ανεξάρτητα αν αυτό εννοούσε ο Ισοκράτης. Τα όμοτροπα μπορούν να ικανοποιούνται, αν ο κοινός παρανομαστής είναι η ελληνική (ημετέρα) παιδεία. Σήμερα, αυτό σε μεγάλο βαθμό έχει επιτευχθεί στον πολιτισμό και την εκπαίδευση. Για παράδειγμα, παντού στον κόσμο τα εγχειρίδια εισαγωγής στην οικονομική επιστήμη είναι σχεδόν τα ίδια. Λίγο πολύ, η οικονομική παιδεία είναι η ίδια παντού.

Η ερμηνεία του ορισμού του Ισοκράτη είναι σημαντική, διότι μπορεί να έρθει σε αντίθεση με τον ορισμό του Ηροδότου. Η καταγωγή πλέον (το ὄμαιμον) δεν παίζει κανένα ρόλο. Κυρίαρχο κριτήριο είναι η ελληνική (ημετέρα) παιδεία.¹ Αν δε η παιδεία

¹Αναφέρει ο Πλούταρχος (21.7-21.9) το εξής επεισόδιο που αναδεικνύει τη σημασία της ελληνικής παιδείας στην καθημερινότητα και τις επιλογές των Ελλήνων «...ἀλλ' Ἀλέξανδρος ὡς ἔοικε τοῦ νικᾶν τοὺς πολεμίους τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ βασιλικώτερον ἡγούμενος, οὔτε τούτων ἔθιγεν, οὔτ' ἄλλην ἔγνω γυναῖκα πρὸ γάμου πλὴν Βαρσίνης. αὕτη δὲ μετὰ τὴν Μέμνονος τελευτήν χήρα γενομένη, περὶ Δαμασκὸν ἐλήφθη. πεπαιδευμένη δὲ παιδείαν Ἑλληνικὴν, <καὶ τὸ κάλλος> καὶ τὸν τρόπον ἐπιεικῆς οὔσα, καὶ πατὴρ Ἄρταβάζου γεγονότος ἐκ βασιλέως θυγατρός, ἐγνώσθη, Παρμενίωνος προτρεψαμένου τὸν Ἀλέξανδρον, ὡς φησιν Ἀριστόβουλος, καλῆς καὶ γενναίας [καὶ τὸ κάλλος] ἄσασθαι γυναικός». Η υπογράμμιση είναι δική μου. Τι άλλο να πει κανείς; Η γυναίκα αυτή ήταν μη Ελληνίδα την καταγωγή, αλλά ήταν «πεπαιδευμένη δὲ παιδείαν

ερμηνευθεί με τη γενικότερη σημασία της, που τόσο εύγλωττα περιγράφεται στα μεγάλα έργα των αρχαίων κλασικών, τότε πολλοί «Έλληνες» δεν θα μπορούν να θεωρούνται πλέον Έλληνες, λόγω έλλειψης παιδείας.¹ Μάλλον στους βαρβάρους θα κατατάσσονταν. Μήπως αυτοί που φωνάζουν ενάντια στην παραπάνω ερμηνεία του αποφθέγματος του Ισοκράτη, φοβούνται, για προσωπικούς λόγους πλέον, αυτό το κριτήριο;

Γενικώς, έχει παρατηρηθεί ότι η έλλειψη παιδείας σχετίζεται θετικά με το ύψος και την ένταση της φωνής. Όσο πιο χαμηλό το παιδαγωγικό (παιδεία + αγωγή) επίπεδο, τόσο δυνατότερη και μεταβλητή είναι η κραυγή. Όταν θυμώνει, κραυγάζει έντονα. Όταν φοβάται, λουφάζει. Ο ελλειμματικός σε αγωγή και παιδεία άνθρωπος κραυγάζει και λουφάζει ανάλογα με το θυμικό του και τις απειλές που θεωρεί ότι υπάρχουν στο περιβάλλον του. Κάτι τέτοιο φαίνεται να ισχύει και στις κραυγές που ακούγονται για το λεγόμενο μακεδονικό ζήτημα.

Ο ορισμός του Ισοκράτη αποκλείει όλους εκείνους που κραυγάζουν. Δεν είναι Έλληνες. Σύμφωνα με αυτό τον ορισμό, ο Λόρδος Βύρων ήταν Έλληνας. Ο πρώτος πρόεδρος των ΗΠΑ –Τόμας Τζέφερσον– ήταν Έλληνας, ενώ ο παρών πρόεδρος των ΗΠΑ (2018) δεν είναι, διότι συνεχώς κραυγάζει. Μάλιστα, ο Σερ Άρθουρ Έβανς, που συνέχισε τις πρώτες ανασκαφές του Ηρακλειώτη Μίνωα Καλοκαιρινού το 1878 στην Κνωσό, θεωρούσε τον εαυτό του και απόγονο του Βασιλιά Μίνωα. Έλληνας και ο Έβανς λοιπόν.

Και μια και ανέφερα τη σημαντική προσωπικότητα του Τζέφερσον, να παραθέσω ένα απόφθεγμα του που με αφορά: «Ένας άνθρωπος με θάρρος είναι πλειοψηφία». Άρα στην επιστημονική κοινότητα δεν ψηφίζουμε επί της επιστημονικής αλήθειας. Την αναζητούμε με θάρρος. Δεν υπογράφουμε επιστολές, γράφουμε τεκμηρίωση. Αν όλοι οι ιστορικοί του κόσμου πουν ότι η Μακεδονία είναι ελληνική, αυτό δεν σημαίνει ότι ο ένας που λέει ότι είναι κάτι άλλο, όπως εγώ, αποτελώ μειοψηφία και συνεπώς έχω άδικο. Αλλά, για να δούμε, ποια είναι η πραγματική καταγωγή των κατοίκων της Ελλάδος και των προγόνων του Αλεξάνδρου Γ’;

Έλληνικήν». Ανεξάρτητα αν αυτό ήταν το κριτήριο επιλογής του Αλεξάνδρου Γ’, διότι αναφέρει και άλλα ο Πλούταρχος, παραμένει ως γεγονός η αναφορά της ελληνικής παιδείας ως κάτι το ξεχωριστό που αξίζει να αναφερθεί εδώ.

¹Βλέπε «Τι Είπαν οι Αρχαίοι Έλληνες: Παιδεία», Εκδόσεις Κάκτος, Αθήνα, 2009.

4. Η Καταγωγή των Ελλήνων και των Προγόνων του Αλεξάνδρου Γ΄

Οι ιστορικοί Έλληνες έλκουν την καταγωγή τους από τέσσερα βασικά φύλα. Ήταν Δωριείς, Ίωνες, Αιολείς και Αχαιοί. Μακεδόνες, ως ελληνικό φύλο ή ως άλλη εθνότητα, δεν υπάρχει. Δεν υπάρχει γλώσσα ή εθνότητα μακεδονική. Η γλώσσα των Ελλήνων ήταν μία και ελληνική, με πολλές όμως διαλέκτους.¹ Μία από αυτές, όχι και η καλύτερη, ήταν η δωρική, χρήσιμη όμως εδώ, όπως θα δείξω παρακάτω.

Η καταγωγή των Ελλήνων έχει μυθική διάσταση και είναι γνωστός ο μύθος της Πύρρας και του Δευκαλίωνα που γέννησαν τον Έλληνα. Τώρα, ποια ήταν η καταγωγή της Πύρρας και του Δευκαλίωνα, δεν το γνωρίζουμε. Η ταυτολογία ότι οι Έλληνες είναι απόγονοι του Έλληνα δεν μπορεί να σταθεί επιστημονικά· στέκεται, όμως, ποιητικά, και εκεί θα σταθούμε και εμείς και δεν θα προχωρήσουμε περαιτέρω την ανάλυση.

Η πρώτη κοινή καταγεγραμμένη ενέργεια των Ελλήνων ήταν ο Τρωικός Πόλεμος. Ο Ηρόδοτος επανειλημμένα αναφέρεται στους Έλληνες, την Ελλάδα και το ελληνικός-ή-όν στην ανάλυση των μηδικών-περσικών πολέμων. Σημαντική είναι η αναφορά του Ηροδότου ότι ο πόλεμος ήταν μεταξύ Ελλήνων και Περσών, που τον γενίκευσε ως πόλεμο μεταξύ Ευρώπης και Ασίας, ή ως πόλεμο μεταξύ της τυραννίας και της ελευθερίας. Και είναι ακριβώς στο σημείο αυτό της ανάλυσης του Ηροδότου που εμφανίζεται ο Αλέξανδρος Α΄ ως βασιλιάς των Μακεδόνων.

Όπως αναφέρει ο Ηρόδοτος, λίγο πριν την μάχη των Πλαταιών, ο Μαρδόνιος έστειλε τον Αλέξανδρο Α΄ στους Αθηναίους για να τους πείσει να συνθηκολογήσουν. Τον έστειλε γιατί ήταν (επίτιμος) πρόξενος των Αθηναίων στη Μακεδονία. Με αφορμή αυτή την επιλογή του Μαρδονίου, ο Ηρόδοτος μας δίνει μία εκτενή αναφορά για τους προγόνους του Αλεξάνδρου Α΄, που όμως είναι και πρόγονοι του Αλεξάνδρου Γ΄. Ποια θεία φώτιση ήταν αυτή του Ηροδότου, ουδείς γνωρίζει, διότι δεν υπήρχε κανένας λόγος να μας δώσει το γενεαλογικό δέντρο του Αλεξάνδρου Α΄. Οποία διορατικότητα του Ηροδότου να κάνει αναφορά στους προγόνους του Αλεξάνδρου Γ΄! Κάτι, ίσως, να του

¹Αναφέρονται διαφορές μεταξύ μακεδονικής και ελληνικής διαλέκτου. Μία από αυτές τις διαφορές είναι και η ονοματολογία των μηνών. Αυτές οι διαφορές είναι το αντικείμενο των γλωσσολόγων να τις αναλύσουν και να τις λύσουν. Εγώ απλά να αναφέρω ότι στο χωριό μου ακόμη και σήμερα οι μήνες αναφέρονται με διαφορετικά ονόματα, κυρίως από τους γεροντότερους. Αποτελεί αυτό τεκμήριο διαφορετικού φύλου; Διαφορετικής γλώσσας; Όχι βέβαια!

έλεγε μέσα του ότι αυτός ο βασιλικός οίκος των Μακεδόνων θα διαδραμάτιζε σημαντικό ρόλο στα επόμενα χρόνια.

Να υπενθυμίσω ότι ο Ηρόδοτος έζησε 100 χρόνια πριν τον Αλέξανδρο Γ'. Ο Ηρόδοτος αναφέρεται στον πρόγονό του τον Αλέξανδρο Α', που βασίλευσε στην Μακεδονία το πρώτο μισό του 5ου αιώνα π.Χ. Σύμφωνα με τον Ηρόδοτο (βλέπε Βιβλίο Η', 137-139), επτά γενιές πριν τον Αλέξανδρο Α', ο πρόγονός του Περδίκκας έγινε Βασιλιάς της Μακεδονίας με ένα μυθιστορηματικό τρόπο, που περιγράφει με μεγάλη γλαφυρότητα ο Ηρόδοτος.

Από αυτή την ιστορία μαθαίνουμε τα ακόλουθα. Οι πρόγονοι του Αλεξάνδρου Γ' ήταν Αργείοι¹ που διώχτηκαν για λόγους που δεν γνωρίζουμε, εκτός από τους γενικούς που ήδη ανέφερα όπως τους εξέθεσε ο Θουκυδίδης. Πρωτοεγκαταστάθηκαν στην Ιλλυρία (σημερινή Αλβανία;). Από εκεί, σύμφωνα πάντα με τον Ηρόδοτο, πήγαν, για άγνωστο λόγο, στην «ἄνω Μακεδονίην», στην πόλη Λεβαία, και δούλεψαν με μισθό² στο σπίτι του Βασιλιά της Μακεδονίας (αγνώστου ονόματος), κυρίως στην βοσκή των ζώων (άλογα, βόδια, πρόβατα). Ένας από αυτούς του Αργείους, ο Περδίκκας, έγινε ο Βασιλιάς της Μακεδονίας, που είναι και ο πρώτος βασιλιάς πρόγονος του Αλεξάνδρου Γ'. Αν υπολογίσουμε 30-40 χρόνια για την κάθε γενιά, οι Αργείοι αυτοί, πρόγονοι του Αλεξάνδρου Γ', μετοίκησαν στην Άνω Μακεδονία πριν τον 8^ο αιώνα π.Χ., που συμπίπτει με την αρχή του δεύτερου ελληνικού αποικισμού, και με αυτό τον τρόπο τεκμηριώνεται η άποψη του Θουκυδίδα. Όλοι αρέσκονταν να αναφέρουν ότι έλκουν την καταγωγή τους από κάποιο θεό ή ήρωα. Για παράδειγμα, οι πρόγονοι του Αλεξάνδρου Γ' κατάγονταν από τον Ηρακλή. Ο Ηρακλής ήταν Δωριεύς. Σημαντικό στοιχείο, όπως θα αναλύσω παρακάτω, για τη δική μου εκδοχή της προέλευσης του ονόματος της Μακεδονίας.

¹Αν «ανέβηκαν» από το Άργος ή αν «κατέβηκαν» από την Πίνδο λίγη σημασία έχει για τα επιχειρήματα του παρόντος δοκιμίου. Πάντως οι δύο εκδοχές στον Ηρόδοτο δεν έρχονται σε αντίφαση όπως αναφέρω παρακάτω στο κείμενο. Πρώτα μετοίκησαν στη Βορειοδυτική Πίνδο (Ιλλυρία) και μετά «κατέβηκαν» προς την Μακεδονία.

²Πολύ πιθανόν αυτός να ήταν και ο λόγος της μετακίνησής τους. Να δουλέψουν για μισθό. Μπορεί να είναι η φάση της μετάβασης από τον αντιπραγματισμό στην εγχρήματη οικονομία στη συγκεκριμένη περιοχή.

Τι δεν μαθαίνουμε από τον Ηρόδοτο;

Πρώτον, δεν μαθαίνουμε αν υπήρχε και Κάτω Μακεδονία. Αναφέρει ο Ηρόδοτος την Άνω Μακεδονία ως γεωγραφικό προσδιορισμό, ή ως ένα ανεξάρτητο βασίλειο που προϋποθέτει και την ύπαρξη ενός βασιλείου της Κάτω Μακεδονίας; Και αν ναι, ποιος βασίλευε στην Κάτω Μακεδονία; Οι απορίες αυτές δεν μπορούν να απαντηθούν. Κάτι ανάλογο συναντάμε και στη διάσπαση της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας επί ρωμαϊκής κυριαρχίας, όπως θα αναφέρω παρακάτω.

Δεύτερον, δεν μαθαίνουμε ποια ήταν η καταγωγή και η γλώσσα του Βασιλιά της Μακεδονίας που ανέτρεψε ο Περδίκκας περί τον 8^ο αιώνα π.Χ. Αν δεν ήταν Έλληνες και ήταν κάποιο άλλο φύλο, τότε τα δικαιώματα ιδιοκτησίας που προκύπτουν από την ιστορία δεν δικαιώνουν τους Έλληνες από το Άργος ή την Πίνδο που αποίκισαν τη Μακεδονία και κατέλαβαν την εξουσία. Αυτό το αναφέρω, διότι απαιτεί μεγάλη προσοχή όταν το επιχείρημα της ιστορικότητας χρησιμοποιείται για να κατοχυρώσει πολιτικά και εθνικά δικαιώματα σε μία περιοχή. Η ιστορία διδάσκει ότι με το να «μπουκάρει» κάποιος πρώτος δεν του εξασφαλίζεται και το δικαίωμα της γεωγραφικής κυριαρχίας. Χαρακτηριστικό «πρόσφατο» ιστορικό παράδειγμα με τους Ολλανδούς και την ίδρυση της πόλης του Νέου Άμστερνταμ στις αρχές του 17^{ου} Αιώνα. Μέσα στον ίδιο αιώνα έγινε Νέα Υόρκη.

5. Η Μακεδονία Προσδιορίζει Μόνο Γεωγραφικό Χώρο

Ποιο είναι το συμπέρασμα από την ανάλυση του Ηροδότου που είναι η μόνη ιστορική πηγή που έχουμε; Ο Αλέξανδρος Γ' ήταν Έλληνας με καταγωγή προγόνων από το Άργος. Ο ίδιος γεννήθηκε το 356 π.Χ. στην Αρχαία Πέλλα και μεγάλωσε στη **Γεωγραφική Περιοχή της Μακεδονίας**. Ο προσδιορισμός του ως Μακεδόνα δεν είναι εθνικός, διότι δεν υπάρχει τέτοια εθνότητα και φυσικά δεν υπήρξε και δεν υπάρχει μακεδονική γλώσσα. Μόνο ως γεωγραφική περιοχή υπάρχει. Συνεπώς, αποκαλούμε τον Αλέξανδρο Γ' Μακεδόνα διότι γεννήθηκε και μεγάλωσε στην γεωγραφική περιοχή που αποκαλούνταν και αποκαλείται Μακεδονία. Δεν ήταν καν αυτόχθων! Οι πρόγονοί του μετοίκησαν εκεί 400 χρόνια πριν από αυτόν.

Αλλά αν δεχτούμε το επιχείρημα του γεωγραφικού προσδιορισμού, τότε όλοι όσοι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην ίδια περιοχή έχουν το αναφαίρετο δικαίωμα να φέρουν

το ίδιο όνομα. **Μακεδόνες είναι όλοι όσοι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας και αυτό ανεξάρτητα από οποιοδήποτε άλλο χαρακτηριστικό γνώρισμα φέρουν.** Συνεπώς, οι Σλάβοι της Μακεδονίας σωστά αποκαλούνται Μακεδόνες, διότι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας. Οι πρόγονοι των σημερινών Μακεδόνων της περιοχής των Σκοπίων έχουν βαθύτερες (υπερδιπλάσιες) ιστορικές ρίζες στην περιοχή (πάνω από χίλια χρόνια) από ό,τι είχε ο Αλέξανδρος Γ' όταν έγινε Βασιλιάς των Μακεδόνων (400 χρόνια).

Αυτό που ενώνει άρρηκτα τον Αλέξανδρο Γ' με όλους τους κατοίκους της περιοχής είναι ότι είναι όλοι Μακεδόνες, διότι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην ίδια περιοχή όπως και ο Αλέξανδρος Γ'. Και με αυτή την έννοια, δικαίως οι Σκοπιανοί σήμερα θεωρούν τον Αλέξανδρο Γ' ήρωά τους, διότι είναι η πιο γνωστή ιστορική προσωπικότητα της δικής τους περιοχής: της Μακεδονίας. Είναι ένας από αυτούς, αν και Έλληνας. Όσα δικαιώματα έχει ο Αλέξανδρος Γ' να λέγεται Μακεδόνας, άλλα τόσα έχουν και οι σημερινοί Μακεδόνες των Σκοπίων (Σλάβοι και Αλβανοί). **Το ότι δεν μιλούν ελληνικά δεν τους καθιστά καθόλου μη Μακεδόνες, μπορεί να τους καθιστά μη Έλληνες,** τουλάχιστον σύμφωνα με τον ορισμό του Ηροδότου. Με το ίδιο κριτήριο, πολλοί από αυτούς τους έγκυρους επιστήμονες που υπέγραψαν την επιστολή στήριξης της «μακεδονικότητας» και της «ελληνικότητας» του Αλεξάνδρου Γ' δεν μπορούν να θεωρούνται Έλληνες, διότι δεν ομιλούν την ελληνική. Πολλοί δε από αυτούς ομιλούν μία ελληνική διάλεκτο των «μπιλοζιρίων» (Σημείωση: ήταν η πρώτη λέξη που άκουσα από αυτή τη νέα ελληνική διάλεκτο όταν μετοίκησα στη Νέα Υόρκη το 1979). Για μένα, ωστόσο, το σημαντικό δεν είναι η γνώση της ελληνικής γλώσσας αλλά η απόκτηση της ελληνικής παιδείας, που δεν συμπεριλαμβάνει τη γλώσσα. Είμαι πιο κοντά στον Ισοκράτη, όπως εγώ τουλάχιστον θέλω να τον ερμηνεύω.

Οι Σλάβοι της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας είναι Μακεδόνες και οι Έλληνες της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας είναι Μακεδόνες. Η ανθελληνική βλακεία να χρησιμοποιείται ο όρος Μακεδόνες ως κατηγορία φυλής και η Μακεδονία ως έθνος είναι επιστημονικά ατεκμηρίωτη. Υπάρχουν αντίστοιχα παραδείγματα; Πάμπολλα. Οι ΗΠΑ δεν είναι μόνο οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, αλλά και οι Ηνωμένοι Πολιτισμοί της Αμερικής. Πάλι ΗΠΑ διαβάζεται. Είναι όλοι Αμερικανοί (Μακεδόνες) διότι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν σε ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό μέρος της

Αμερικανικής Ηπείρου (Βαλκανικής) που λέγεται ΗΠΑ (Μακεδονία). Μάλιστα, με το ίδιο ακριβώς επιχείρημα που οι σημερινοί Σκοπιανοί αποκαλούν τη γλώσσα τους μακεδονική, αποκαλούν και οι κάτοικοι των ΗΠΑ τη γλώσσα τους «αμερικανική». Πόσες φορές δεν έχει ακουστεί η ερώτηση: «μιλάς αμερικάνικα;». Το πρόβλημα με τα Σκόπια είναι ότι η δική τους γλώσσα δεν ήταν η γλώσσα των Αρχαίων Μακεδόνων. Η γλώσσα του Αλεξάνδρου Γ' και του Αριστοτέλη ήταν τα ελληνικά. Βεβαίως τα αμερικάνικα είναι τα αγγλικά ενώ τα «μακεδονικά» των Σκοπίων είναι σλαβικά. Φανταστείτε να αρχίσουν να διαμαρτύρονται οι Εγγλέζοι επειδή οι Αμερικανοί αποκαλούν τη γλώσσα τους «αμερικάνικα».

Αβίαστο το συμπέρασμα: **Η Μακεδονία είναι μόνο μία και αυτή είναι γεωγραφική!** Οπότε, τον ορισμό των γεωγραφικών (όχι πολιτικών) συνόρων θα τον αφήσουμε στους γεωγράφους, αν και θα είχε ενδιαφέρον ένας οικονομικός και γεωγραφικός ορισμός της περιοχής της Μακεδονίας. Ένας τέτοιος ορισμός αυξομειώνει τα γεωγραφικά σύνορα ανάλογα με τις οικονομικές συναλλαγές. Ιστορικά ποτέ δεν παραμένει σταθερός. Ακριβώς όπως και ο γεωγραφικός προσδιορισμός της πολιτικής – κρατικής οντότητας των ΗΠΑ. Ενδιαφέρον έχει να εξετάσουμε και την πιθανή προέλευση του ονόματος Μακεδονία ο οποίος φαίνεται να δείχνει 100% γεωγραφικά χαρακτηριστικά και καθόλου εθνοτικά (ethnic) γνωρίσματα.

6. Η Καταγωγή του Ονόματος Μακεδονία

Το επιχείρημα του γεωγραφικού και μόνου προσδιορισμού ενισχύεται και από μία πιθανή προέλευση του ονόματος «Μακεδονία» που εξετάζω εδώ. Το πιο σημαντικό γεωγραφικό χαρακτηριστικό της περιοχής είναι ότι είναι το επίμηκες (μᾶκος στα δωρικά) έδαφος της με έναν ισχυρό άνεμο, που όταν φυσάει (δονέω στα δωρικά) παγώνει τα πάντα. Βαρδάρης με το όνομα. Μήπως από αυτές τις δύο λέξεις να προέρχεται και το όνομα «Μακεδονία»; Πολύ πιθανόν, αν και άλλες εξηγήσεις θα μπορούσαν να δοθούν όπως μᾶκος και ἔδος (κατοικία ή διαμονή). Εμένα μου αρέσει η εξήγηση του ανέμου διότι σχετίζεται με τον Αίολο, όπως εξηγώ παρακάτω.

Οι Αργείοι ή κάποιοι άλλοι Δωριείς που «ανέβηκαν» («κατέβηκαν») στην περιοχή έδωσαν ένα όνομα για να περιγράψουν αυτή την μακρόστενη γεωγραφική περιοχή,¹ επειδή το μήκος (μᾶκος) της ήταν πολύ μεγαλύτερο από το πλάτος της και το φύσημα των αέριδών της (δονέω) είναι το χαρακτηριστικό της γνώρισμα: Μᾶκος + Δονέω = Μακεδονία, μία στενόμακρη χώρα με δυνατούς ανέμους. Και όποιος αντέχει να ζει σ' αυτή την γεωγραφική περιοχή λέγεται Μακεδόνας, από όπου και αν προέρχεται. Υπάρχουν και χειρότερες, από κλιματολογικής απόψεως, γεωγραφικές περιοχές. Προσωπικά, τελείωσα το ΑΠΘ, οπότε γνωρίζω από Βαρδάρη (και μάλιστα διαμένοντας σε σπίτι χωρίς θέρμανση) και συνέχισα τις σπουδές μου στον κεντρικό Καναδά, όπου ο χειμώνας ήταν ατέλειωτος και πιο παγωμένος δεν γινόταν. Καλός μόνο για διάβασμα. Παρεμπιπτόντως, πολλοί με θεωρούν και εμένα Καναδό επειδή έζησα, δούλεψα και απέκτησα και την υπηκοότητα αυτής της χώρας. Για φαντάσου! Μέσα σε δέκα χρόνια με αποκαλούσαν Καναδό!

Η παραπάνω εξήγηση που έδωσα ενισχύεται και από έναν άλλο μύθο που θέλει τους Μακεδόνες να έλκουν την καταγωγή τους από το θεό του ανέμου, τον Αίοιο. Ο Μακεδόνας ήταν γιός του Αιόλου και εγγονός του Έλληνα. Σύμφωνα με αυτό τον μύθο, που προέρχεται από τον Ελλάνικο (491-405 π.Χ.),² ο Αίοιος ήταν ο γενάρχης των Μακεδόνων. Γιατί; Πολύ πιθανόν για τους χαρακτηριστικούς ανέμους, δυνατούς και κρύους, που χαρακτηρίζουν τη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας.

Η ελληνική μεθοδολογία είναι πλούσια σε εξηγήσεις. Εκείνο που έχει σημασία είναι η δωρική λέξη «μάκος» που μπορεί να σημαίνει ότι (α) η γεωγραφική περιοχή είναι

¹Αν πιστέψουμε τον Ηρόδοτο, τότε αρχικά οι Αργείοι Μακεδόνες πήγαν στην Ιλλυρία στις πηγές του ποταμού Αλιάκμονα. Ακολουθώντας τον ποταμό, έφθασαν στις εκβολές του στην Πιερία. Πιθανόν θα γνώριζαν ότι όλα τα ποτάμια σχηματίζουν στην απορροή τους εύφορες πεδιάδες και αυτές έψαχναν. Η απόσταση πηγών-εκβολών του Αλιάκμονα είναι περί τα 300 χιλιόμετρα. Τους φαντάζομαι να περπατούν με τα ζώα τους στις δύο όχθες (βόρεια και νότια) του ποταμού και να ανυπομονούν πότε θα φθάσουν στις εκβολές. Πολλοί από τη νότια όχθη του ποταμού θα φώναζαν ότι πολύ «μᾶκος» έχει αυτή η περιοχή (ποταμός) και οι «άνεμοσφάραγοι» από τη βόρεια όχθη θα απαντούσαν ότι το μάκος δεν είναι το πρόβλημα αλλά δονέουν φοβεροί άνεμοι. Μάκος οι νότιοι, δονέω οι βόρειοι μέχρι να φθάσουν στις εκβολές βάφτισαν και την περιοχή τους με το όνομα Μακεδονία.

²Βλέπε Christiane Sourvinou-Inwood (2002) "Greek perceptions of ethnicity and the ethnicity of the Macedonians", *Identità e Prassi Storica nel Mediterraneo Greco*, Milan: 173-203.

μακρόστενη, (β) ψηλοί άνθρωποι την κατοικούν και (γ) οι άνθρωποι στην χώρα αυτή ήρθαν από ψηλά, π.χ. από τα ψηλά βουνά της οροσειράς της Πίνδου κατά την Κάθοδο των Δωριέων. Οι μύθοι δεν λένε την αλήθεια, αλλά πολλές φορές μπορεί να δείχνουν προς αυτήν. Αν η άποψη του γεωγραφικού προσδιορισμού είναι σωστή, τότε και η ετυμολογία του ονόματος μπορεί να κρύβεται πίσω από αυτή και να μην τη διαψεύδει.

Από την άλλη πλευρά, η λέξη «δονέω» δεν την έχω συναντήσει στη σχετική βιβλιογραφία και αρθρογραφία. Ο Andriotes (1960)¹ για παράδειγμα δίνει την εξήγηση ότι η λέξη προέρχεται από το μήκος με την πρόσθεση το γράμματος –δ- και της κατάληξης –νός. Δεν εξηγεί το γιατί. Γιατί δεν ονομάστηκε σκέτο «Μάκος» ο Μακεδόνας και σκέτη «Μακία» η Μακεδονία;

Ο γεωγραφικός προσδιορισμός δεν είναι στατικός και μπορεί να αλλάζει. Συνήθως, οι συγγραφείς της κλασικής αρχαιότητας αναφέρονται στον (α) ιστορικό (β) πολιτικό και (γ) διοικητικό ορισμό της Μακεδονίας. Εγώ θα προσθέσω και τον οικονομικό ορισμό μιας περιοχής ως μιας γεωγραφικής οικονομικής ζώνης. Με αυτό το σκεπτικό η γεωγραφική (οικονομική) έννοια της χωρικής περιοχής της Μακεδονίας δεν παραμένει σταθερή οριζόμενη από τα βουνά και τα ποτάμια της περιοχής αλλά ανάλογα με τις οικονομικές δοσοληψίες της περιόδου μπορεί να εκτείνεται ή να περιορίζεται. Ως οικονομολόγος δέχομαι αυτό τον ορισμό της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας που μπορεί να εκτείνεται μέχρι και το Δούναβη μέσα στις χώρες της Βαλκανικής και ίσως και πέρα του Ίστρου ποταμού όπως λεγόταν στην αρχαιότητα,

7. Τελικές Σκέψεις και Συμπεράσματα

Οι τελικές μου σκέψεις βασίζονται σε δύο προσεγγίσεις. Πρώτον, η ερμηνεία του μη καταγεγραμμένου παρελθόντος μπορεί να γίνει με τη συγκριτική μέθοδο δόκιμων παραδειγμάτων του ιστορικού πρόσφατου παρελθόντος και φυσικά παρόντος. Δεύτερον, η ανάλυση του παρελθόντος μπορεί να γίνει με τη μέθοδο της ανακατασκευής του μη καταγεγραμμένου παρελθόντος, χρησιμοποιώντας το παρόν και το καταγεγραμμένο παρελθόν της συγκεκριμένης περιοχής. Και οι δύο φέρουν το βάρος της υποκειμενικής ερμηνείας.

¹Βλ. N.P. Andriotes (1960) “History of the Name ‘Macedonia’”, *Balkan Studies*, 143-148.

Ας ξεκινήσουμε με την πρώτη μέθοδο, χρησιμοποιώντας το παράδειγμα των ΗΠΑ. Κοινό χαρακτηριστικό της σημερινής πληθυσμιακής σύνθεσης της γεωγραφικής περιοχής των ΗΠΑ και της γεωγραφικής περιοχής της Αρχαίας Μακεδονίας αμέσως μετά τον Τρωικό Πόλεμο (1200-800 π.Χ.) είναι οι μεγάλες μετακινήσεις πληθυσμών διαφορετικών εθνοτήτων, οι οποίες απορρόφησαν ή εξόντωσαν προϋπάρχουσες εθνότητες. Αυτό που μένει σήμερα στις ΗΠΑ και αυτό που υποθέτουμε ότι θα υπήρχε στην Μακεδονία το 800 π.Χ. είναι ένα μωσαϊκό διαφορετικών εθνικών καταβολών, που μιλούν όμως μια κοινή γλώσσα, τα αγγλικά («αμερικάνικα») στις ΗΠΑ, τα ελληνικά στην Αρχαία Μακεδονία. Για να έχουμε ένα μέτρο σύγκρισης, φανταστείτε το μακρουλό Μανχάταν ως Μακεδονία. Σήμερα, 400 χρόνια μετά την εισροή εκατομμυρίων μεταναστών στη Νέα Υόρκη, οι γλώσσες που ακούγεται είναι δεκάδες και, φυσικά, όλοι συνεννοούνται στα αγγλικά. Έτσι μπορεί να ήταν και η Μακεδονία στην αρχή της δεύτερης μεγάλης αποίκησης, τον 8^ο αιώνα π.Χ.

Στην εποχή του Αλεξάνδρου Γ', συνυπάρχουν και συναναστρέφονται διάφοροι λαοί από την περιοχή του Δούναβη (Ιστρου) μέχρι και τη Θεσσαλία. Διαφορετικά, ποιος ο λόγος να βρεθεί ο Αλέξανδρος Γ' να πολεμά τις διάφορες φυλές γύρω και πέρα από το Δούναβη, όπως αναφέρει ο Αρριανός; Ο Αλέξανδρος, το 337 π.Χ. εισέβαλε στη Θράκη και επιτέθηκε στους Ιλλυριούς και Τριβαλλούς. Τι έγιναν αυτοί οι λαοί; Χάθηκαν ή αφομοιώθηκαν; Και κοντά στο βουνό Αίμος, συνάντησε αυτόνομους Θράκες και πολλούς οπλισμένους ντόπιους. Τι έγιναν αυτοί; Συμπολεμιστές του ήταν και κάποιοι Αγριάνες, όχι Μακεδόνες. Τι απέγιναν αυτοί; Η έκδοση των *Εκδόσεων Κάκτου* της Αλεξάνδρου Ανάβασης του Αρριανού σημειώνει ότι αυτοί μπορεί να είναι οι πρόγονοι των σημερινών Πομάκων. Στο πλαίσιο αυτών των εκστρατειών, ο Αρριανός αναφέρει ότι ο Αλέξανδρος Γ' διέταξε το Φιλώτα να πάρει τους ιππείς του από την «άνωθεν Μακεδονία» (Αρριανός, 1.2.5). Ποια περιοχή ήταν αυτή; Προφανώς και ήταν γεωγραφικός ο προσδιορισμός. Ο Αλέξανδρος επιτέθηκε στους Γέτες που ήταν πέρα από το Δούναβη. Τι δουλειά είχε εκεί; Μετά προχώρησε, λέει ο Αρριανός, και επιτέθηκε στην περιοχή των Αγριάνων, των Παιόνων, των Ταυλαντίων, των Αυταριάτων κ.λπ. Τι έγιναν όλοι αυτοί; Ποιος ήταν ο γεωγραφικός τους προσδιορισμός; Εντός ή εκτός Μακεδονίας;

Να αναφέρω και έναν άλλο λαό, διότι σχετίζεται με την προσέγγιση της απορρόφησης. Το 340 π.Χ. ο Φίλιππος Β', πατέρας του Αλεξάνδρου Γ', εκστρατεύει στο

Βυζάντιον και αφήνει τον γιο του με τη βασιλική σφραγίδα να ρυθμίζει τα πάντα κατά την απουσία του. Επαναστατεί ένας λαός, αυτός των Μαίδων, και ο Αλέξανδρος Γ' εκστρατεύει εναντίον τους. Την ιστορία αυτή δεν την αναφέρει ο Αρριανός αλλά ο Πλούταρχος. Λέει λοιπόν ο Πλούταρχος (9.1):

Φιλίππου δὲ στρατεύοντος ἐπὶ Βυζαντίους, ἦν μὲν ἐκκαιδεκῆτης ὁ
Αλέξανδρος, ἀπολειφθεὶς δὲ κύριος ἐν Μακεδονίᾳ τῶν πραγμάτων καὶ τῆς
σφραγίδος, Μαίδων τε τοὺς ἀφεστῶτας κατεστρέψατο, καὶ πόλιν ἑλὼν
αὐτῶν, τοὺς μὲν βαρβάρους ἐξήλασε, συμμεικτοὺς δὲ κατοικήσας,
Ἀλεξανδρόπολιν προσηγόρευσεν.

Εκείνο που έχει σημασία είναι τι έκανε ο Αλέξανδρος. Λέει ο Πλούταρχος ότι έδωξε τους βαρβάρους (ποιοι ήταν αυτοί; Προφανώς οι Μαίδοι) αλλά έφερε άλλους κατοίκους – συμμεικτοὺς – και ίδρυσε την Αλεξανδρούπολη. Από παιδί ο Αλέξανδρος Γ' ενδιαφερόταν για την υστεροφημία του. Ό,τι μπορούσε το ονόμαζε με το δικό του όνομα, με το όνομα του αλόγου του (Βουκεφάλα) ή του σκύλου του (Περίτα). Ποιοι ήταν αυτοί οι λαοί που έφερε στην Αλεξανδρούπολη; Δεν ήταν μόνο Μακεδόνες. Από πού τους έφερε; Πού ζούσαν; Αναπάντητα τα ερωτήματα αλλά δεν διαψεύδουν τη θεωρία του μωσαϊκού των λαών της γεωγραφικής περιοχή της Μακεδονίας στα χρόνια του Αλεξάνδρου Γ'. Κάτι σαν το σημερινό Μανχάταν της Νέας Υόρκης.

Η επιστολή των πάρα κάτι 400 καθηγητῶν αναφέρεται μόνο στους Παίονες. Οι άλλοι τι έγιναν; Η απάντηση μου: έγιναν ό,τι έγιναν και οι διάφοροι λαοί που ήρθαν και κατοίκησαν στην γεωγραφική περιοχή των ΗΠΑ. Έγιναν σύμμεικτοι. Έγιναν Αμερικανοί με κοινή γλώσσα τα αγγλικά («αμερικάνικα»)¹ Έτσι και στη γεωγραφική περιοχή της Μακεδονίας, έγιναν Μακεδόνες με κοινή γλώσσα τα ελληνικά. Η άφιξη των Σλάβων στη Μακεδονία είναι συνέχεια όλων αυτών των μετοικήσεων και των απορροφήσεων. Είναι Μακεδόνες, όπως είναι Αμερικανοί οι Ισπανόφωνοι των ΗΠΑ. Το ίδιο και με τη μεγάλη αποίκηση της Μακεδονίας από τους Ποντίους στις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Είναι αυτοί

¹Για να γίνει κατανοητή του τι σημαίνει σύμμεικτος κάποιος μπορεί να συγκρίνει έναν μέσο μαθητή απόφοιτο Λυκείου από την Αθήνα με έναν αντίστοιχο μαθητή της Νέας Υόρκης του οποίου και οι δύο γονεὶς γεννήθηκαν στην Ελλάδα. Αν πάμε δε στην τρίτη γενιά εκεί χάνει η μάνα (γλώσσα) το παιδί και το παιδί τη μάνα.

Μακεδόνες; Και βέβαια είναι, διότι γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στην Μακεδονία. Όπως είναι και οι Σλάβοι, που ήρθαν νωρίτερα από τους Ποντίους.

Επί αυτού του θέματος, η επιστολή των παρά κάτι 400 αξιότιμων καθηγητών της κλασικής αρχαιότητας, μέσα σε λίγες λέξεις δημιούργησε μία αντίφαση. Μνημονεύουν μόνο τους Παίονες από τις δεκάδες των λαών που αναφέρει η σχετική βιβλιογραφία. Στην 5^η παράγραφο της επιστολής, αναφέρουν ότι «... οι Παίονες ... δεν ήταν Μακεδόνες και δεν κατοικούσαν στη Μακεδονία». Πρέπει να μικρύνει πολύ η Μακεδονία για να αφήσει τους Παίονες απέξω. Θα ήθελα να δω έναν ιστορικά εξελικτικό χάρτη της Μακεδονίας ανά τους αιώνες με τους λαούς που κατοικούσαν στην περιοχή που τεκμηριώνεται από τις αρχαίες πηγές. Εγώ δεν βρήκα κάτι. Ή μάλλον βρήκα ότι οι Παίονες κατοικούσαν σε περιοχές που σήμερα θεωρούνται Μακεδονία. Αλλά το πιο σημαντικό είναι ότι οι ίδιοι καθηγητές αμφιβάλλουν για τη μη μακεδονικότητα των Παίωνων. Στην 15^η παράγραφο της επιστολής τους αναφέρουν επί λέξει «...Οι αρχαίοι Παίονες μπορεί να ήταν ή να μην ήταν Έλληνες, πάντως σίγουρα έγιναν ελληνίζοντες, και δεν υπήρξαν ποτέ Σλάβοι. Επίσης δεν ήταν Μακεδόνες». Πόσες αντιφάσεις υπάρχουν σε αυτή την πρόταση! Τι δουλειά έχουν οι Σλάβοι! Στην τεκμηρίωση που δίνουν, παραπέμπουν σε μία ιστοσελίδα που λέει επί λέξει «Οι αρχαίοι Παίονες μπορεί να ήταν ελληνικής γενιάς». Στο άρθρο του Merker (1965), το οποίο δημοσιεύτηκε στο *Balkan Studies* και παραπέμπουν, αναγνωρίζεται η δυσκολία να προσδιοριστεί η ελληνικότητα των Παίωνων. Εκείνο που έχει ενδιαφέρον είναι ότι το κριτήριο που χρησιμοποιεί ο Merker για να θεωρείται κάποιος Έλληνας είναι ταυτόσημο με την ερμηνεία που αποδέχτηκα για τον ορισμό του Ισοκράτη. Αναφέρει ο Merker (1965, σελ. 35) τα εξής: «The Paionians were far too backward to be considered Hellenes». Δηλαδή, τους έλειπε η παιδεία και η αγωγή και όχι η εθνοτική καταγωγή. Αλλά έχει ενδιαφέρον τι γράφει ο Merker (1965, σελ. 53) για τους Μακεδόνες και τους Παίονες την περίοδο της ρωμαϊκής επικράτησης:

«The Paionian cavalry stood alongside the Macedonian army in the last decisive battles against the Romans. With the defeat of Perseus, Paionia was broken up. The portion of Paionia east of the Axios River was assigned to the second Macedonian region, and the portion west of the Axios was assigned to the third region. Afterwards, Paionia became part

of the Roman province of Macedonia, and the Paionians themselves were amalgamated with the other inhabitants of the area».

Για να το κάνω πιο λιανά, οι Παίονες πολέμησαν με τους Μακεδόνες ενάντια στις Ρωμαϊκές Λεγεώνες και μετά την ήττα τους η περιοχή, όποια και αν ήταν αυτή, διασπάστηκε και έγινε μέρος της Ρωμαϊκής Επαρχίας της Μακεδονίας, περίπου 800 χρόνια πριν κάνει το ίδιο και ο Τίτο. Δηλαδή ονομαζόταν Μακεδονία. Κάποιοι καθηγητές θα πρέπει να διαβάζουν αυτά που παραθέτουν και κυρίως να τα διαβάζουν μέχρι το τέλος και να μην τα αποδέχονται αμάσητα και αφελέστατα. Εκτός αν συνειδητά διαστρεβλώνουν τα γραπτά των επιστημόνων ιστορικών για να εξυπηρετήσουν κάθε άλλο παρά επιστημονικούς σκοπούς. Πιστεύω στην αφέλεια παρά στην ιδιοτέλεια.

Η βλακεία να επιχειρηματολογεί κάποιος τον 21^ο αιώνα αν ο Αλέξανδρος Γ' ήταν Έλληνας ρίχνει νερό στο μύλο αυτών που χρησιμοποιούν τη γεωγραφική τους καταγωγή από την ίδια περιοχή με τον Αλέξανδρο για αλτρωτικούς σκοπούς. Και γιατί δηλαδή να μην λειτουργήσει αυτό το επιχείρημα αντίστροφα; Να είναι οι Έλληνες της Μακεδονίας που θα επιζητούν τον αλτρωτισμό, δηλαδή τη δημιουργία ενός κράτους Μακεδόνων όμοιο με αυτό του Αλεξάνδρου Γ', που θα χρησιμοποιεί την ίδια γλώσσα, δηλαδή την ελληνική. Μόνο η αναφορά του ίδιου του Αλεξάνδρου Α' λίγο πριν την Μάχη των Πλαταιών αρκεί. Αναφέρει ο Ηρόδοτος ότι ο Αλέξανδρος Α', βασιλεύς των Μακεδόνων, που ήταν στο στρατόπεδο του Μαρδόνιου, πλησιάζει το αντίπαλο στρατόπεδο των Ελλήνων, και συγκεκριμένα την πλευρά των Αθηναίων, και τους δίνει πληροφορίες ότι επίκειται επίθεση του Μαρδόνιου. Αιτιολογεί την «προδοσία» του στο Μαρδόνιο ως εξής (Βιβλίο Θ, 45, 2):

αὐτός τε γὰρ Ἕλλην γένος εἰμὶ τῶρχαῖον καὶ ἀντ' ἐλευθέρης
δεδουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὄρᾶν τὴν Ἑλλάδα

Μετά από αυτό σταματάει όλη η συζήτηση περί ελληνικής καταγωγής του Αλεξάνδρου Γ'. Όποιοι τη συνεχίζουν, κάνουν ζημιά στον ελληνισμό. Μούγκα στη στρούγκα είναι η λύση, ειδικά από εκείνους που κραυγάζουν ή στέλνουν επιστολές δεξιά και αριστερά, διότι αποδεικνύουν ότι δεν είναι Έλληνες, τουλάχιστον όπως τους όρισε ο Ισοκράτης. Για παράδειγμα, αναφέρουν στην επιστολή τους οι αξιότιμοι ερευνητές ότι οι

Αργείοι Βασιλείς της Μακεδονίας ήταν Έλληνες, διότι τους επετράπη η συμμετοχή στους Αρχαίους Ολυμπιακούς Αγώνες. Εκείνο που δεν λένε ή δεν το γνωρίζουν είναι ότι τους επετράπη να συμμετέχουν ως Αργείοι και όχι ως Μακεδόνες. Λέει ο Ηρόδοτος (Βιβλίο Ε', 22):

“Έλληνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περδίκκεω γεγονότας, κατὰ περ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτὸς τε οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὄπισθε λόγοισι ἀποδέξω ὡς εἰσὶ Ἕλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλληνοδίκαι οὕτω ἔγνωσαν εἶναι. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ καταβάντος ἐπ’ αὐτὸ τοῦτο, οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἐξεῖργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ Ἑλλήνων: Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὡς εἶη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλληνα καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ.

Ο Αλέξανδρος Γ' επειδή απέδειξε ότι είναι Αργεῖος, εκρίθη ότι είναι Έλληνα. Συνεπώς δεν ήταν ὅλοι οι Μακεδόνες Έλληνες, ἀκόμη και στην αρχαιότητα. Ο Αλέξανδρος Γ' ήταν Έλληνα επειδή ήταν Αργεῖος και όχι επειδή ήταν Μακεδόνας. Μπερδεύτηκαν τα θέματα. Και τώρα τι γίνεται; Το ξεμπέρδεμα είναι απλό. Οι Σλάβοι και οι Αλβανοί των Σκοπίων είναι Μακεδόνες, ἀλλά όχι Έλληνες. Σε ἀντίθεση ο Αλέξανδρος Γ' ήταν Μακεδόνας και Έλληνας. Με την ίδια λογική που ο Μπαράκ Ομπάμα είναι Αμερικανός, ἐξ Αφρικής κατὰ το ἡμισυ ορμώμενος, ὅπως και τα εκατομμύρια των ισπανόφωνων πολιτῶν των ΗΠΑ που είναι και αὐτοὶ Αμερικανοί. Το ἐπιχείρημα ὅτι τα Ηνωμένα Ἔθνη, το ΝΑΤΟ και Ευρωπαϊκή Ἐνωση δεν τους αναγνωρίζει ως Μακεδονία νομικά (*de jure*), ως ὄφειλαν, είναι μία διαφορά που θα λυθεῖ ἀπὸ μόνη της και ἐκ των πραγμάτων (*de facto*). Και για ὅσους ἔχουν ἀμφιβολία ἐπ' αὐτοῦ, ο μέγας το νου ιστορικός Θουκυδίδης θα ἔλεγε, γελώντας, ὅτι οἱ *de facto* καταστάσεις του σήμερα και του αὐριο βλέπουν τις *de jure* καταστάσεις του χθες και γελάνε.

Με ἄλλα λόγια, η ὑπόθεση των Σκοπίων είναι χαμένη για την Ελλάδα, διότι ἀπλά η Ελλάδα δεν ἔχει το ιστορικό δίκιο με το μέρος της. Η Ελλάδα ἔχει πολλά να κερδίσει, ἀν ἀποδεχτεῖ τους Σκοπιανούς ὄχι μόνο ως Μακεδόνες ἀλλά και ως Έλληνες σύμφωνα με τον ορισμό του Ἰσοκράτη. Να τους δεχτεῖ ως πολίτες Μακεδόνας, διότι το τελευταίο ἔχει μόνο γεωγραφικό προσδιορισμό, κανένα εθνοτικό (*ethnic*) προσδιορισμό. Το ὅτι θα ἀποκτήσει εθνική (*national*) οντότητα δεν του δίνει εθνοτική ταυτότητα μακεδονική γιατί

τέτοια δεν υπάρχει. Θα δημιουργηθεί μία νέα *de facto* κατάσταση μετά την αναμενόμενη *de jure* αναγνώριση των Σκοπίων ως (Βόρειας) Μακεδονίας.

Και μια και θα υπάρχει Βόρεια Μακεδονία, ως γεωγραφικός προσδιορισμός, θα της λείπουν τα «αδερφάκια» της. Θα πρότεινα να της φτιάξουμε άλλα τρία: Νότια Μακεδονία, Δυτική Μακεδονία και Ανατολική Μακεδονία. Όλες μαζί θα ενωθούν σε μία Μεγάλη Μακεδονία. Η ουτοπία του σήμερα μπορεί είναι η πραγματικότητα του αύριο. Η Μεγάλη Μακεδονία, κατά το Μεγάλη Βρετανία, μπορεί να είναι μία ομοσπονδία των τεσσάρων γεωγραφικών περιοχών της Μακεδονίας που προανέφερα που μπορεί να έχει βόρειο γεωγραφικό σύνορο το Δούναβη και λίγο πέρα από αυτόν. Αλυτρωτισμός σε όλο το μεγαλείο του! Πρόγονός τους και ήρωας τους θα είναι ο Αλέξανδρος Γ', και μεγάλος διδάσκαλος του γένους των Μακεδόνων, ο Αριστοτέλης. Πρωτεύουσα της Μακεδονίας η Αρχαία Πέλλα, εκεί που γεννήθηκε ο Αλέξανδρος Γ'. Γλώσσα η «μακεδονική», κατά το αμερικανική, δηλαδή η γλώσσα που μιλούσε ο Αλέξανδρος Γ' και έγραφε ο μέγας το νου Αριστοτέλης. Σ' όλα τα δημοτικά και τα γυμνάσια της Μεγάλης Μακεδονίας θα διδάσκονται τα «μακεδονικά», δηλαδή θα διδάσκεται η γλώσσα του Αριστοτέλη. Αυτή θα είναι η πρώτη γλώσσα του κράτους. Μπορεί να ονομαστεί Αλεξανδρινή ή Αριστοτελική, αν κάποιοι έχουν πρόβλημα με την ονομασία «ελληνική γλώσσα». Προβλέπω να λυθεί το πρόβλημα της ανεργίας των Ελλήνων δασκάλων και Ελλήνων φιλόλογων για πολλές γενιές. Φυσικά, όπως και σε πολλές άλλες χώρες του κόσμου, θα διδάσκονται ως δευτερεύουσες γλώσσες όλες οι άλλες γλώσσες της επικράτειας της Μεγάλης Μακεδονίας: αλβανικά, σλαβικά, βουλγάρικα, ρουμάνικα, κ.λπ. Προβλέπονται ενδιαφέρουσες εξελίξεις. Τελικά, τα τεκταινόμενα στα Βαλκάνια, ή, καλύτερα στην Νοτιοανατολική Ευρώπη, δεν ήταν ποτέ βαρετά.